

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 955332

Varsinais-Suomen opit alueellisen junaliikenteen järjestämiseen

Väylät & Liikenne 22.3.2023

Anna-Sofia Hyvönen ja Salla Murmann

Varsinais-Suomen liitto

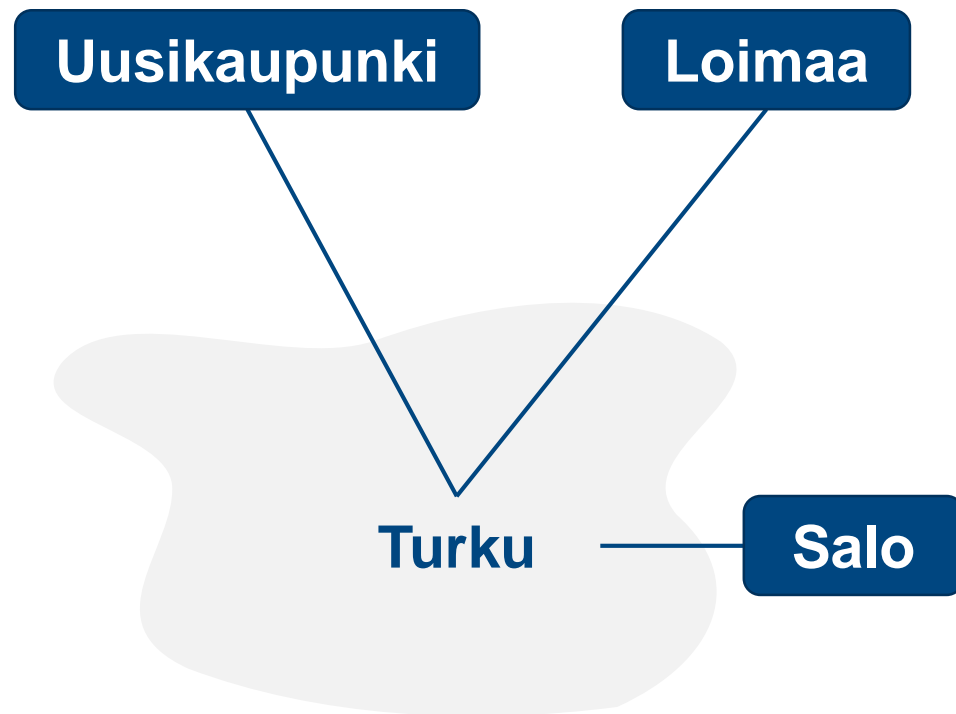
SCALE-UP

User-Centric & Data Driven Solutions for Connected Urban Poles

SITOWISE

Kohti alueellista junaliikennettä

- Tahtotila junaliikenteen käynnistämiseksi.
 - Junaliikenne liikennejärjestelmäsuunnitelman TOP5-kehittämistoimia.
 - Kolme ratasuuntaa, joista kahdessa tällä hetkellä henkilöliikennettä.
- Laadittu useita selvityksiä, mm. infrasta ja kysyntäpotentiaalista.
- Tänäpä esittelyssä alueellisen junaliikenteen organisoitumisen ja kustannusten jakamisen vaihtoehdot.

Organisointi- ja kustannustenjakotutkimus

- Tarkasteltu kotimaisia ja eurooppalaisia esimerkkikaupunkeja.
 - Haastatteluja juna- ja bussi-liikenteen sekä liikennejärjestelmän asiantuntijoille.
 - Hahmotettu nopeampi ja hitaampi etenemispolku toteuttamiseen.
- **Laadittu vaihtoehtoisia malleja organisointiksi ja kustannusten jakamiseksi.**

Millaisia tehtäviä alueellisen junaliikenteen järjestämisestä syntyy?

Miten järjestämiseen liittyviä tehtäviä voidaan organisoida?

Millä malleilla liikenteestä aiheutuvia kustannuksia voidaan jakaa?

Etenemispolut alueelliseen junaliikenteeseen

1A. Markkinaehtoinen junaliikenne

- Käynnistyminen, kun operaattori ja infra valmiit.
- Ei vaadi alueelta organisoitumista.
- Viranomaiset voivat neuvotella lippuyhteistyöstä.

1B. Liikenne LVM:n järjestämänä

- Alueen ja LVM:n neuvottelut, sovitaan palvelutasosta.
- Kuntien rahoitusmalli sovittava.
- Vaatii alueelta organisoitumista.
- Käynnistyminen, kun sopimus, operaattori ja infra valmiit.

2. Alueelle kilpailutettu liikenne

- Vaatii alueen organisoitumista.
- Kilpailutus LVM:n tai alueen toimesta (lakimuutos).
- Kuntien rahoitusmalli sovittava.
- Organisoituminen ja kilpailutus vievät aikaa.

Organisointumista vaativia tehtäväkokonaisuuksia

- **Päätöksenteko ja talous**
 - yhteistyösopimukset liikenteen toteuttamiseksi ja kehittämiseksi
 - suunnitellaan taloutta ja hoidetaan rahaliikennettä
- **Tavoiteltu palvelutaso ja liikenteen suunnittelu**
 - junaliikenne, bussiliikenne ja matkaketjut
- **Asiakasrajapinnan tehtävät**
- **Hankinta ja sopimukset**
 - toimivaltainen kilpailuttaa liikenteen
 - hankintasuunnittelu, vaatimukset ja kilpailutus
 - sopimukset, osapuolten roolit ja vastuut
 - sopimusliikenteen valvonta
 - kalustoyhtiö vai muu ratkaisu
- **Junakaluston huoltotoiminnot**
 - löytyykö alueelta varikkoa

Organisoituminen, kun liikenne kilpailutetaan

- A. Föli (erillissopimus lisäkuntien kanssa)
- **B. Laajentunut Föli & Paikku**
- C. Hyvinvointialue
- D1. Maakunnan liitto virkatyönä
- D2. Maakunnan liitto erillisprojektina
- D3. Uusi kuntayhtymä alueelliselle junaliikenteelle
- **E1. Maakunnan liitossa kaikki maakunnallinen joukkoliikenne**
- **E2. Uusi kuntayhtymä kaikelle maakunnalliselle joukkoliikenteelle**
- F. Valtion alueellisen junaliikenteen yksikkö

Parhaiten organisointi- ja kustannustenjakomalleille asetettuja tavoitteita toteuttavat vaihtoehdot B, E1 ja E2.

Esimerkkejä mallien arvioinneista

B. Laajentunut Föli & Paikku.

Föillä toimivalta alueellisessa junaliikenteessä. Salon suunnalla yhteistyö Salon toimivaltaisen kanssa.

- Viranomaisten määrä ei lisääny.
- Liikenne voidaan suunnitella ja hankkia järkevinä kokonaisuuksina.
- Junaliikenne osa Föliä.
- Vastuukunnalla suuri päätäntävalta.
- Muodostuuko kilpailua rahoituksesta.

Kaikki maakunnallinen joukkoliikenne

E1. maakunnan liitossa tai

E2. uudessa kuntayhtymässä.

Toimivalta kaikesta joukkoliikenteestä.

- Viranomaisten määrä alueella vähenee.
- Synergiaetuja, liikenne on helppo suunnitella ja hankkia järkevinä kokonaisuuksina.
- Kaikki joukkoliikenne yhden brändin alla.
- Mahdollistaa hyvin alueen edun toteutumisen.
- Kustannustenjaosta mahdollista saada selkeä.

Kustannustenjakomalleja

- Tärkeää selkeys, hyväksyttävyys, oikeudenmukaisuus.
 - Asukasluku
 - Nousijamäärä (kaikki asemat tai ilman keskusasemaa)
 - Rataosan pituus
 - Asemien etäisyys keskusasemasta
 - Kiinteät prosentit
 - **Erilaiset yhdistelmät**

Esimerkki Asukasluvun suhteessa:

- Kunta A: 6,98 %
- Kunta B: 11,62 %
- Keskuskaupunki: 81,40 %

Esimerkki yhdistelmäkriteeristä:

- 20 % asukasluvun suhteessa
- 20 % rataosuuksien pituuksien suhteessa
- 60 % nousijamäärien suhteessa (pl. keskusasema)
- Kunta A: 27,73 %
- Kunta B: 54,32 %
- Keskuskaupunki: 17,95 %

Kotiinviemiset: ennakoi tulevaa ja vahvista yhteistä ymmärrystä

- Muodosta näkemys alueellisen junaliikenteen roolista ja määritä tavoiteltava joukkoliikenteen palvelutaso.
- Selvitä vaihtoehtoiset organisoitumismallit.
- Tunnista kustannuslajit, hahmottele periaatteita, haarukoi kustannusten suuruusluokkia.
- Sovi ensimmäisen vuoden kustannustenjakoperiaatteet sekä valmistele organisoitumista (toimivalta LVM/alue).
- Tunnista maankäytön ja infran kehittämistarpeet ja käynnistä neuvottelut (MAL-sopimukset, kaavoitus...)

Kiitos!

Tutustu raporttiin:
varsinais-suomi.fi

Lisätiedot:

anna-sofia.hyvonen@sitowise.com

salla.murmann@varsinais-suomi.fi

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No. 955332

Varsinais-Suomen liitto

SITOWISE